

Saaremaa Teataja

Nr 21 | aastakäik

Neljapäev, 1. november 2018

Tasuta infoleht

Madis Kallas: ma loodan, et aastal 2030 on meid 40 000

Saaremaa omavalitsus saab kohe-kohe aastaseks, sest kuigi vallavalitsus alustas ametiasutusega tööd 2018. aasta 1. jaanuarist, määras volikogu vallavanema ja teised valitsuse liikmed ametisse juba eelmise aasta 3. novembril.

Vallavanem Madis Kallas, millise hinnangu võiks anda Saaremaa valla esimesele aastale?

Meil ei ole ennast kellegagi võrrelda, sest teist nii suurt omavalitsuste ühinemist kui Saaremaal mujal ei olnud, kuid ma arvan, et oleme hästi hakkama saanud. See ei ole ainult minu hinnang, sellist tagasisidet oleme saanud ministeeriumidelt ja ka teistelt omavalitsustelt. Mõistagi ei tähenda see, et mingid valdkonnad ei vajaks järeleaitamist või et probleeme ei ole, kuid arvestades, et kokku tuli panna 12 erineva suuruse ja taustaga omavalitsust, siis tugev 3+ või 4 jääb minu hinnangul küll seda aastat iseloomustama. Oluline, et julgeksime oma vigu tunnistada ja oleksime konstruktiivsele kriitikale avatud.

Mis on hästi või oodatust paremini õnnestunud?

Ka mina kartsin eelmise aasta novembris, kuidas meil õnnestub struktuuri ülikõige kokkupanek – üle 150 inimese oli vaja üle tuua, üle 60 konkursi korraldada –, aga me saime vallavalitsuse väga ruttu tööle.

Võib-olla sellist arenguhüpet, mida paljud ootasid, kohe ei tulnud, aga seda ei saagi esimesel aastal tulla. Hea on see, et meil on nüüd kõigis valdkondades erialaspetsialistid, keda varem väikestes valdades ja igas valdkonnas ka Kuressaare linnavalitsuses ei olnud.

Ka on Saaremaa hääli hakanud ministeeriumides tugevamalt kõlama kui varem. Eranditult kõik ministrid on soovinud Saaremaa valla juhtidega kohtuda ning on meie kogemuste ja probleemide vastu siirast huvi tundnud. Suure valla sõnum on oluliselt tugevam kui endiste väikeste omavalitsuste oma.

Mis on kõige rohkem rõõmistanud ja kõige rohkem kurvastanud?

Rõõmistanud ongi positiivne tagasiside. Saaremaal on ka varem olnud mandril positiivne kuvand, kuid see on pärast haldusreformi veelgi tugevnenud.

Kurvaks teeb aga see, et inimesed on võib-olla oodanud, et kõik asjad toimivad suures omavalitsuses kohe ideaalselt, kuid me ei suuda kõiki probleeme esimese kuu ja ka esimese aastaga ära lahendada.

Olen alati öelnud inimestele, et kui teil on muresid, võtke julgelt ühendust nii valla spetsialistide, abivallavanemate kui ka minuga, sest kui me ei tea teie probleeme, ei saa me ka aidata.

Kuidas jääte rahule valla esimese arengukava ja eelarvestrateegiaga?

Nii nagu kõik asjad Saaremaa vallas, on ka arengukava ja eelarvestrateegia esimese aasta nägu ning loomulikult oli aega nende koostamiseks vähe.

Mõlema dokumendi puhul teeb aga rõõmu see, kui suurt huvi valla elanikud nende vastu tundsid ja kui palju soovisid kaasa rääkida. Tõsi, arengukavas jäi mit-

ENAM KUI POOLED KÄIDUD: Vallavanem Madis Kallas on sihiks võtnud külastada kõiki Saaremaa külasid. 426 külast on tal käidud 286-s.

MAANUS MASING

mete valdkondade käsitlemine üldsõnaliselt, sest nii suure omavalitsuse puhul ei ole lihtsalt võimalik arengukavas detailseks minna – sel juhul tuleks see ülimalt mahukas. Seepärast on tehtud otsus, et tulevad valdkondlikud arengukavad. Kui mõni piirkond tunneb, et nende arengusuunad mingis valdkonnas pole kajastatud piisavalt põhjalikult, siis seda saabki teha valdkondlike arengukavade kaudu, olgu siis sotsiaali, ettevõtluse, turvalisuse, kultuuri, hariduse, transpordi, energeetika või mõnes teises valdkonnas.

Kõik mured on ju ühe asja taga ja see on rahvaarv. Ideaalne Saaremaa mudel oleks see, kui meid oleks 40 000. Nii suure hulga inimestega suudaksime oma koole, lasteaedu ja rahvamaju paremini ütal pidada.

Millal valdkondlike arengukavade tegemiseks läheb?

Esimest korda koguneb arengukava juhtgrupp selleks 5. novembril, kui arutame teemasid ja seda, millal võiks need volikokku viia. Eeldan, et kõigis valdkondades tulevad oma arengukavad, aga nende koostamise ajad on erinevad.

Saare maakonna omavalitsustel on sel aastal vaja ühise ülesandena koostada esimest korda maakonna arengustrateegia. Milline on selle tähtsus ja seos valla arengukavaga?

Maakonna arengustrateegia ja Saaremaa valla arengukava saavad olema omavahel väga tihedalt läbipõimunud, kuna Saaremaa

omavalitsus moodustab maakonnast niivõrd suure osa. Lisaks on maakonna ehk Saaremaa, Muhu ja Ruhnu väljakutsed väga paljudes valdkondades sarnased ning seetõttu mitmete arengusuundade käsitlemine paratamatult kattub. Samas tasuks tulevikule vaadates kaaluda veel enam saarte arengukava koostamist koos Hiiumaa, Vormsi ja Kihnuga, et veel enam toetada üksteist sarnastes väljakutsetes.

Kuidas tagada, et elu areneks kõigis valla piirkondades?

Saaremaa valla volikogu katab sisuliselt ära kõik ühinenud omavalitsused ja juba see, et vallavalitsuse liikmed on pärit ja elavad erinevates valla osades – idas, läänes, põhjas ja Kuressaares –, aitab seda tagada. Esimene aasta näitab ka seda, kuhu investeringud on läinud – idas Orissaarde, läänes Lümandasse, aga ka mujale. Ei investeerita kaugeltki ainult Kuressaare linna, nagu algul kardeeti, investeringute osas on tasakaal päris hästi paika saanud.

Ühinemisleping annab ka investeringute tegemiseks selge suunise, olgu siis koolide või teede parendamise osas. See peaks andma inimestele kindluse, et elu nende piirkonnast ei kao. Aga ma võin vallavanemana öelda, et sõltumata ühinemislepingust me teeksime seda kõike niikuinii.

See, et me seisame kogu Saaremaa eest, ongi asja mõte. Kui enne ühinemist olid omavalitsuste vahel müürid, siis tänaseks on need lõhutud. Me ei pea näiteks enam lepingute taga ajama, millisele vallale maksta lapse huvikooli, kellele lasteaikoha või koolikoha eest või kes ehitab teed edasi, kui vallapiir ette tuleb. (Järgneb lk 2)

TEATED

Maakonna arengustrateegia ning tervise- ja heaolu-profiili eelnõu kohta saab ettepanekuid esitada

Saaremaa vallavalitsus annab teada, et 5. novembrist 18. novembrini on ettepanekute esitamiseks avalikustatud Saare maakonna arengustrateegia 2019–2030 eelnõu ja Saare maakonna tervise- ja heaoluprofiili eelnõu, mis on kättesaadavad vallavalitsuse veebilehel <https://www.saaremaavald.ee/saare-maakonna-arengustrateegia> ning vajadusel ka paberkanjal vallavalitsuse majades ja teenuskeskustes.

Ettepanekuid ootame e-posti aadressil karin.narep@saaremaavald.ee või vald@saaremaavald.ee.

Eelnõude avalik arutelu toimub 12. novembril kell 16 raekoja saalis.

Ootame taotlusi laste ja noorte huvitegevuse toetuseks

Saaremaa vallas tegutsevad erahuvikoolid ja spordiklubid, kelle tegevus on seotud 6–19-aastastele lastele ja noortele huvitegevuse pakkumisega, saavad 2019. aastaks toetust taotleda. Taotluste esitamise tähtaeg on 10. november, toetust saab taotleda elektroonilises keskkonnas (<https://haridus.kuressaare.ee/?m=7>).

Toetust eraldatakse juhendajate või treenerite töötasuks, treeningpaikade või õpperuumide majandamiskuludeks, õppevahendite soetamiseks ja muudeks õppetegevusega seotud kulude katteks. Erahuvikool või spordiklubi on kohustatud esitama oma andmed Saaremaa valla elektroonilisse huvihariduse registrisse. Laste ja noortega tegelevatel juhendajatel või treeneritel peab olema erialane haridus, kehakultuurialane kõrgharidus või Eesti kutsekvalifikatsiooniraamistikku mõistes vastaval spordialal vähemalt treenerikutse neljas tase.

Kuna tegemist on eeloleva aasta toetusega, kinnitab vallavalitsus selle tegeliku suuruse ja toetatavate laste arvu pärast 2019. aasta vallaelarve vastuvõtmist.

Täiendav info: Marii Kõrgesaar, noorsootöö ja huvihariduse peaspetsialist, tel 45 25 069, e-post marii.korgesaar@saaremaavald.ee; Helen Vainula, registrispetsialist, tel 45 25 064, e-post helen.vainula@saaremaavald.ee.

Valime maakonna 2018. aasta sotsiaaltöötaja, aasta tervishoiutöötaja ja aasta tervisepanuse

Traditsiooniliselt on Saare maakonna sotsiaaltöötaja, tervishoiutöötaja ja aasta tervisepanuse tunnustamist korraldanud Saare maavalitsus. Pärast maavalitsuse tegevuse lõpetamist on nimetatud ürituse korraldamine kokkuleppe kohaselt jäänud Saaremaa valla ülesandeks. Aasta sotsiaaltöötaja, tervishoiutöötaja ja tervisepanuse valdkonna tunnustusüritus on toimunud iga aasta lõpus.

Sellest tulenevalt on Saaremaa vallavalitsus välja kuulutanud Saare maakonna aasta sotsiaaltöötaja, aasta tervishoiutöötaja ja aasta tervisepanuse 2018. a konkursi.

Lingid statuutidega leiab Saaremaa vallavalitsuse, Muhu vallavalitsuse ja Ruhnu vallavalitsuse kodulehelt.

Ootame teie ettepanekuid koos põhjendusega hiljemalt 10. novembriks Saaremaa vallavalitsuse nimele kinnises ümbrikus, millel on märgusõna "Aasta sotsiaaltöötaja", "Aasta tervishoiutöötaja" või "Aasta tervisepanus", aadressil: Saaremaa Vallavalitsus, Lossi 1, 93819 Kuressaare või digiallkirjastatult e-posti aadressile riina.allik@saaremaavald.ee.

TEATED

Vallavalitsus on kuulutanud välja avaliku konkursi arhitekti leidmiseks lapsehoolduspühkudel oleva ametniku asendamiseks. Täpsem info www.saaremaaavalid.ee/tookohad. Dokumendid saata hiljemalt 5. novembriks Saaremaa vallavalitsuse e-posti aadressil vald@saaremaaavalid.ee. Täiendav info: vallaarhitekt Mark Grimmitliht (tel 45 25 044, mark.grimmitliht@saaremaaavalid.ee).

Kuressaare Ida-Niidu lasteaed võtab konkursi korras tööle logopeedi (0,5 ametikohta, tähtajaline tööleping). Tööle asumise aeg detsember 2018. Kandideerijal esitada avaldus, CV, motiivatsioonikiri ja haridust tõendavate dokumentide koopiad hiljemalt 12. novembriks aadressil: Õie 2, 93818 Kuressaare või e-posti aadressil helin.vinter@kuressaare.ee. Lisainfo tel 45 54 419.

Alates 21. oktoobrist pakub Saaremaa vallavalitsus puuetega inimestele taas tasuta ujumise võimalust Kuressaare gümnaasiumi ujulas treeneri juhendamisel. Ujuda saab igal pühapäeval kl 14–16. Eelregistreerimine ei ole vajalik. Kaasa võtta ujumispuksid või -trikoo, ujumismüts, rätik ja pesuvahendid. NB! Neil, kes vajavad ujuma minemiseks transporti, palume sellest teatada neljapäeval tel 58 242 318, Lea.

Vallavalitsusel on ettepanek määrata uued kohanimed: Kudjape alevikus Kudjape kalmistule viivatele ja kalmistut ümbritsevatele teedele Kalmistu tee, Rahula tee ja Sarapikumetsa tee; Upa külas Pihlaka tee ja Nurme tee ning Kuressaare linnas Pihlaka teel hargnevale tänavale Pihlaka põik. Täpsem info aadressil <https://www.saaremaaavalid.ee/kohanimed-aadressid>.

Madis Kallas: ma loodan, et aastal 2030 on meid 40 000

(Algus lk 1)

Millised on Saaremaa valla suurimad väljakutsed ja probleemid, mis on vaja lähiaastatel lahendada?

Kõik mured on ju ühe asja taga ja see on rahvaarv. Ideaalne Saaremaa mudel oleks see, kui meid oleks 40 000. Nii suure hulga inimestega suudaksime oma koole, lasteaedu ja rahvamaju paremini ülal pidada. Lisaks oleks meie ettevõtjate jaoks tööhõuturul rohkem töökäsi. Kui oleks rohkem elanikke, saaksime ka suuremad lennukid ja veel tihedama laevagraafiku.

Me võime küll rääkida, et meil pole probleeme turvalisusega, et meie teed on head, et meil on head koolid ja lasteaedid, aga kui ei ole inimesi üle terve Saaremaa, kes neid kasutavad, läheb nende käigushoidmine ja korrashoid ajaga üha keerulisemaks.

Kuidas elanike arvu suurendada?

Elanikkond on seotud töökohtadega, samas ei teki töökohad enne, kui pole vabu töökäsi.

Eks see on igapäevane pidev töö selle nimel, et pakkuda sellist keskkonda, mis toeks siia inimesi – väga head lasteaedid, koolid, huvitegevuse võimalused, hea sotsiaalsüsteem, arstiabi. Kõik need ongi meil üldpildis väga heal tasemel. Ja kui me suudame hoida ka samasugust turvalisuse taset, siis tahab üha rohkem

Kuigi Kuressaare on tõmbekeskus, ei tähenda see, et väikesed piirkonnad ei saaks oma identiteeti hoida.

noori peresid ja ka neid, kes on oma töökarjääri mandril lõpetanud, tagasi tulla.

Kuna meil on väljaränne juba peatunud ja sündimus hakanud kasvama, siis on lootus, et Saaremaa rahvaarv hakkab vaikselt, kuid kindlalt kasvama.

On inimesi, kes leiavad, et Saaremaa vald on siiski liiga suur. Kui tõenäoline on, et aastate pärast on meil taas mitu omavalitsust?

Kui Saaremaal on üks keskus, mis oma lähiümbrusega hõlmab üle poole saare elanikkonnast ja kui siia on koondunud kaubanduskeskused, töökohad ja meelelahutusasutused, mida mujal ei ole, siis ma ei usu, et mingid muud variandid veel kõne alla tuleksid. Kui Saaremaal oleks kaks reaalset keskust, oleks asi teine, kuid Kuressaare ja suuruselt teise keskuse elanike vahe on 15-kordne.

Kuna Kuressaarde ei ole kusaigilt ületamatult pikk tee, siis toimib meil väga hästi see, et elatakse mõnes maapiirkonnas, lapsed käivad seal koolis ja lasteaedid, vanemad aga töötavad Kuressaare.

Kuigi Kuressaare on tõmbekeskus, ei tähenda see, et väikesed piirkonnad ei saaks oma identiteeti hoida. Koos osavallakogude ja kogukonnakogudega peame otsima parimat mudelit, kuidas Saaremaa paremini toimima panna ning kogukondade hääl valitsuses ja volikogus rohkem kuulda oleks. See on järgmise paari aasta põhiteema. Kindlasti peavad aga kõik Saaremaa

elanikud mõistma, et Saaremaa saab olla veel tugevam vaid siis, kui me teeme kõigi kogukondade vahel igapäevast koostööd ja üha vähem kasutaksime väljendit “meie” ja “teie”. Koostöö viib edasi, aga pidev vastandamine pidurdab selgelt Saaremaa arengut.

Milline võiks ja peaks Saaremaa olema aastal 2030?

Ma loodan, et aastal 2030 ongi Saaremaa elanike arv taas 40 000. Miks ma julgen seda väita, on see, et maailmas lähivad üha rohkem hinda turvalisus ja kiired ühendused. Selleks ajaks lendab meil kindlasti juba mitu korda päevas suur lennuk, parvlaevühendus on veel tihedam, valmis on saanud mitmed uued arendused, mis puudutavad haridussüsteemi, ettevõtlust, kultuuri. Jah, ma loodan, et selleks ajaks on meid 6000–7000 elaniku võrra rohkem ja kogu saar on ühtlasemalt elanikega kaetud. See tendents on juba praegu õnneks alanud.

Küsitlenud Merike Pitk

Saaremaa vallavalitsuse ja vallavolikogu istungid

Vallavalitsuse 23. oktoobri istungil otsustati:

- Kinnitada erahvikoolidele ja spordiklubidele toetuse määramise komisjoni koosseis.
- Kinnitada hoolekogu koosseis (Tornimäe põhikool, KG, SÜG, Lümända Karu-Kati lasteaed).
- Eraldada kultuuri- ja vabaaja projektide toetuseks kokku 6820 eurot ning MTÜ-le Orissaare Sport 4500 eurot tegevustoetust.
- Määrata valla esindajad maakonna kultuuripreemiade väljandmise komisjoni.
- Tagada eluruum (eraisik).
- Seada hooldus (eraisik).
- Sõlmida väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse lepingud (eraisikud).
- Muuta vallavalitsuse 18.09.2018 korraldust nr 2-3/1102 (eluaseme kohandamine).
- Korraldada riigihange “Vallalehe Saaremaa Teataja väljaandmine 2019–2020”.
- Esitada hindamiseks kohaliku omaalgatuse programmi taotlused (30).
- Kiita heaks tegevustoetuse aruanne (Kaarma maanaiste selts).
- Muuta vallavalitsuse 28.08.2018 korraldust nr 2-3/1021 (hajaasustuse programmi taotluste tingimuslik rahuldamine).
- Anda välja määrus teenistujate prillide kulude hüvitamiseks.
- Eraldada eelarve reservfondist 1275 eurot Kitsas 16 Kodu OÜ-s enamusosaluse omandamise kulude katteks ja 1000 eurot arstitudengite transpordikulude hüvitamiseks.
- Sõlmida SA-ga Lääne-Saare Kultuurivara leping 2 000 000 euro eraldamiseks (Lümända keskusehoone renoveerimine ja inventari soetamine).
- Kinnitada sõiduauto võõrandamiseks korraldatud enampakkumise tulemused.

- Anda MTÜ-le Eesti Tänavaspordi Liit tasuta kasutada osa Kudjape alevikus asuvast Mereranna tee 24 kinnistust.
- Koormata isikliku kasutusõigusega Elektrilevi OÜ kasuks vallale kuuluv kinnistu.
- Sõlmida muinsuskaitseametiga üürileping (Tallinna tn 10).
- Kompenseerida “Eesti kaunis kodu” hindamiskomisjoni liikme töökohustuste täitmisega seotud sõidukulud.
- Maksta preemiat kodukaunistamiskonkursi võitjatele (335 eurot).
- Muuta maakonnaliini sõiduplaani nr 1101.
- Anda luba Kuressaare Lasteaia tn 8 kõnnitee sulgemiseks.
- Korraldada riigihanked “Lumetõrje Mustjala I piirkonnas 2018–2021” ja “Lumetõrje Mustjala, Kihelkonna ja Pihlaka piirkonnas 2018–2021”.
- Anda nõusolek maakorralduslike toimingute tegemiseks.
- Anda seisukoht 26.10 volikogu eelnõude muudatustepanekutele.

Vallavolikogu 25. oktoobri istungil otsustati:

- Anda välja määrus “Saaremaa valla 2018 II lisaelarve”.
- Suunata teisele lugemisele otsuste “Saaremaa valla ametiasutuse Saaremaa Vallavalitsus struktuuri ja teenistuskohade koosseisu kehtestamine”, “Saaremaa Vallavalitsuse hallatava asutuse Saaremaa laste ja perede tugikeskus moodustamine”, “Saaremaa valla raamatukogude võrgu ümberkorraldamine” ja “Kuressaare Linnavolikogu 22.05.2014. a otsuse nr 24 “Saare Maakonna Keskraamatukogu põhimääruse kinnitamine” kehtetuks tunnistamine” eelnõud ning määruste “Saaremaa laste ja perede tugikeskuse põhimääruse kinnitamine” ja “Saare Maakonna Keskraamatukogu põhimääruse kinnitamine” eelnõud.

- Anda välja määrus “Lastevanemate poolt kaetavate kulude osa määra kinnitamine Saaremaa valla koolieelsetes lasteasutustes”.
- Loobuda Kaitseliidu siselasketiiru ehitamise ja ülalpidamise kaasrahastamisest.
- Tunnistada kehtetuks ühinenud omavalitsuste määrused hoolekogude moodustamise kohta.
- Korraldada ümber hallatavad asutused Valjala Päevakeskus ja Kuressaare Hoolekanne ning liita Valjala Päevakeskus Kuressaare Hoolekandega.
- Tunnistada kehtetuks Valjala Päevakeskuse põhimäärus.
- Lõpetada hallatava asutuse Laimjala Sotsiaalkorter-Päevakeskuse tegevus.
- Korraldada ümber Leisi Valla Kommunalaalameet ja Lääne-Saare Haldus, liita Leisi Valla Kommunalaalameet ja Lääne-Saare Haldusega ning nimetada Lääne-Saare Haldus ümber Saaremaa Halduseks.
- Kinnitada Saaremaa Halduse põhimäärus.
- Lõpetada OÜ Salme SVK tegevus.
- Algatada Tagaranna külas Uuekõrtsi-Tõnu II detailplaneering ja mitte algatada keskkonnamõjude strateegilist hindamist.

Vallavalitsuse 30. oktoobri istungil otsustati:

- Kinnitada hoolekogu koosseis (OG, KTG, Aste põhikool, Tornimäe lasteaed).
- Eraldada reservfondist 500 eurot MTÜ-le Sõrvevalla Pärimuse Selts.
- Eraldada 2000 eurot Kuressaare avatud noortekeskusele Noortetejaam projekti “Noorte infomess Tuleviku Kompas 2018” korralduskulude katteks.
- Eraldada haridus- ja noorsootöö projektide toetuseks kokku 2660 eurot.
- Sõlmida üürileping OÜ-ga Root-

- si 7 (Tuulte Roosi lasteaia rekonstrueerimise aegseks asenduspinna kuni 31.08.2020).
- Kuulutada välja XXVII laulu- ja XX tantsupeo Saaremaa esinduse rongkäigu kujunduskonkreetse konkursi.
- Eraldada sotsiaalvaldkonna projektide toetuseks kokku 1735 eurot.
- Võtta kingina vastu elamumaa kohustusega kanda väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamise kulud.
- Tunnistada kehtetuks Kuressaare linnavalitsuse 10.05.2011 korraldus nr 345 (hoolduse seadmine).
- Sõlmida SA-ga Saare Arenduskeskus koostöökokkulepe PATEE tegevuste elluviimiseks 2019. aastal ja eraldada selleks tegevustoetust summas 9400 eurot.
- Kinnitada tegevustoetuse aruanded (MTÜ Kõrkvere Selts, MTÜ Aad ja Teed, MTÜ Vanakubja Külaselts, MTÜ Raeühing).
- Kiita heaks hajaasustuse programmi toetuse kasutamise aruanded (2).
- Tunnistada kahjunõuet summas 1152,30 eurot.
- Koormata isikliku kasutusõigusega Elektrilevi OÜ kasuks vallale kuuluvad kinnistud.
- Kinnitada enampakkumiste tulemused (kortterid Eiklas ja Astes).
- Muuta linnaliini nr 2 talveperioodi graafikut ning maakonnaliinide nr 3214 ja 3306 sõiduplaane.
- Anda nõusolek maakorralduslike toimingute tegemiseks.
- Muuta vallavalitsuse 22.08.2018 korralduse nr 2-3/950 lisa 2 (detailplaneeringu lähteseisukohad).
- Kutsuda tagasi Maasi Jäätmehoolduse OÜ nõukogu liikmed ja määrata uued liikmed.
- Suunata vallavolikogu istungile otsuse “Kärla Vallavalitsuse 19.12.2008 korraldusega nr 292 kehtestatud Paiküla Tehu-Saadu detailplaneeringu osaliselt kehtetuks tunnistamine” eelnõu.

Õigusaktidega saab tutvuda valla dokumendiregistris http://delta.andmevara.ee/saaremaa_vald/.

Eesti Kultuurkapitali kutsub esitama maakondlike aastapreemiade kandidaate

Eesti Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupp ootab ettepanekuid maakonna kultuuri- ja spordivaldkonna tegijate tunnustamiseks. Preemia kandidaadiks võib esitada maakonnas tegutsevaid füüsilisi isikuid, mittetulundusühinguid ja organisatsioone.

Kultuuripärl 2018

Preemiaga tunnustatakse kunsti-, rahvakultuuri ning kehakultuuri ja spordivaldkonna inimeste tööd ja innustatakse erialast pühendumist. Kultuuripärl kandidaadiks võib esitada isikuid, kes on 2018. aastal silma paistnud maakonna kultuuri- ja spordielu edendamisel.

Hendrik Krummi nimeline kultuuripreemia

Preemiaga tunnustatakse maakonna kultuuritegelasi ning jäädvustatakse Hendrik Krummi mälestust. Preemia kandidaadiks saab esitada Saare maakonnas pikaajaliselt tegutsevaid väljapaistvaid loomeisikuid, kultuurielu edendajaid ja kollektiive.

Aastapreemia

Preemiaga tunnustatakse loome- ja spordiinimesi, kes on 2018. aastal Saaremaal mõjutanud vastava valdkonna arengut ja aidanud kaasa maakonna tuntuks. Aastapreemia kandidaadiks võib esitada nii füüsilise kui ka juriidilise isiku.

Elutööpreemia

Preemiaga tunnustatakse isikut tema pikaajalise väljapaistva loomingulise või spordialase tegevuse eest. Elutööpreemia kandidaadiks saab esitada Saare maakonnas pikaajaliselt tegutsevaid väljapaistvaid loomeisikuid ja spordielu edendajaid.

Saaremaa ekspertgrupp ootab vabas vormis ettepanekuid või taotlusi, kus on lühike kirjeldus kandidaadi loomingulistest või sportlikest saavutustest kandidaadi tutvustus ja andmed (nimi, isikukood, aadress, telefon, e-post), kuni 20. novembrini e-posti aadressil saaremaa@kulka.ee.

Kandidaate võivad esitada kõik isikud ja organisatsioonid. Ühele preemiale võib esitada korraga ainult ühe kandidaadi. Kultuuripärl ja Hendrik Krummi nimeline kultuuripreemia antakse välja koostöös Saaremaa vallavalitsusega. Lisateave: Tea Rauk, tel 51 982 355, e-post saaremaa@kulka.ee.

Enne ettepaneku esitamist tutvuge Saaremaa taotluste, preemiade ja stipendiumide määramise korraga www.kulka.ee/ekspertgrupid/saaremaa/preemiade-stipendiumide-ja-toetuste-kord.

HÄDAVAJALIK OSKUS: Kuressaare gümnaasiumi õpilastel on teiste linnakoolide laste ees see eelis, et neil on oma ujula.
JUHAN KOLK

Saaremaal hakatakse õpetama ujumisinstruktooreid

Kui minna randa või ujulasse, tundub igati loogiline, et inimesed, kes seal viibivad, oskavad ka ujuda. Meil ei teki esimese hooga mõtetki, et keegi neist ujuda ei oska.

Samas on inimesi, kes seda ei oska. Kuidas garanteerida, et ujumisoskus oleks kõigile kättesaadav ning miks mitte ka kohustuslik? Ja seda juba esimesest klassist alates.

Ujumine on eluline oskus, mida peaks valdama iga inimene. Nii on kirjas kultuuriministeriumi kodulehel. Selleks, et ujumise algõppe jõuaks iga lapsele, eraldas kultuuriministerium aastail 2005–2017 maakondadele ja Tallinna linnale kohustuslike ujumistundide läbiviimiseks kokku 230 082 eurot aastas. Loodi programm, kus iga 1.–3. klassi õpilane peab läbima 20 tundi ujumise algõpet.

Idee on väga hea ja õilis. Paraku 2015. aasta uuringute kohaselt ei olnud see piisav aeg, et omandada elementaarne ujumisoskus. Seepärast koostasid Eesti ujumisliit ja päästeamet uue meetodika, kus hinnatakse

sügavasse vette hüppamist, 100 m rinnuli ujumist, sukeldumist, käega põhjast eseme toomist, paigal püüdes puhkamist jne. Selle saavutamiseks tõsteti ujumise algõpetuse tundide arvu vallas 20 tunni pealt 40 tunnini. Ning riik eraldas selle jaoks lisaraha.

Iseneesest tundub asi lihtne, tuleks lihtsalt korraldada rohkem ujumisi. Samas kui Saaremaa koolidel on kaks suurt ujulat Kuressaare gümnaasiumis ja Leisis, pani topelttundide arv neile ujulatele suure koormuse. Õnneks saame kasutada kohalikke veekeskusi ning sellega maandada lisatundide survet ujulatele. Asi, mida nii lihtsalt muuta ei saa, on aga ujumisinstruktorid, kes algõpet läbi viivad. Kuna juba

olemasolev koormus on neil graafikud lõhki lõõnud, siis topelttundidega ei ole neil võimalik juba füüsiliselt kõike hallata.

Nõue on, et rühmas ei tohi olla rohkem kui 12 last. Et seda nõuet täita, peaks igas koolis olema oma instruktor, kes lastega ujulas kaasas käib ning teab lapsi ja nende taset kõige paremini. Selleks tegi Kuressaare gümnaasiumi ujumisinstruktor Juhan Kolk ettepaneku, et Eesti ujumisliit võiks korraldada

Saaremaal koolituse, kus õpetatakse välja ujumise algõppe läbiviijaid. Need võiksid olla koolide kehalise kasvatuse õpetajad.

Novembri lõpus korraldabki Saaremaa vallavalitsus koostöös Eesti ujumisliiduga Kuressaare gümnaasiumis kahepäevase

Novembri lõpus korraldabki Saaremaa vallavalitsus koostöös Eesti ujumisliiduga Kuressaare gümnaasiumis kahepäevase praktilise "Õpime ujuma" koolituse.

praktilise "Õpime ujuma" koolituse. Koolitusel saab teadmised ja oskused lastele ujumisoskuse andmiseks. Kui meil on võimalik koos klassidega ujulasse saata ka nendega tegelevad koolitatud inimesed, siis saavutame selle, et kolmanda klassi lõpuks on iga algkooli õpilane läbinud ujumise algõppe ja omandanud praktilised teadmised ujumisest.

Loomulikult on iga laps erinev, mõni õpib kiiremini ja teisel läheb rohkem aega. Seepärast ongi hea, et mida personaalsem on õpe, seda kindlam on omandatud õppe kvaliteet.

Õnneks on meil siin piisavalt palju vett ümberringi, kuhu me saame oma järelkasvu viia, et nad ka korralikult praktikat saaksid. Kui järgmine suvi tuleb kasvõi pooltki nii soe kui tänavane, siis on igati hea ja loogiline õpitut kinnistada.

Rasmus Tüüts, sporditööspetsialist

Kuressaare kaasava eelarve hääletusel osaleb 11 ideed

Kaasava eelarve ettepanekute hindamise teemakomisjon sõelus välja 11 ettepanekut, mis panakse rahvahääletusele konkureerima 50 000 euro nimel.

"Ettepanekud olid üsnagi eriilmelised, esitajate hulgas oli nii eraisikuid kui ka kogukonna huvigruppide esindajaid mitetulundusühingute, korteriühisute ja ka teiste juriidiliste isikute näol. Ettepanekute ampluaa oli samuti mitmekülgne – väiksemahulisematest kogukonnaprojektidest maksimaalset toetust soovivate (investeeringu)projektideni," ütles arenduse peaspetsialist Renate Pihl.

"Hääletusvooru mittepääsenud ideede puhul sai enamjaolt määravaks avaliku kasutuse ja avaliku hüve pakkumise aspekt, kuid esines ka liiga üldisõnalisi, puudulikult presenteeritud ettepanekuid ning mõnel juhul ületas ettepaneku eeldatav maksumus kehtestatud maksimummäära," võttis Pihl teema-

komisjoni liikmete arvamused kokku. "Siiski tahaks loota, et ka hääletusele mittejõudnud ideed elavad edasi, kuna näitavad ette inimeste jaoks olulised piirkondlikud kitsaskohad."

Hääletusel osalevad ideed:

- Ajalooline fotogalerii Saaremaa ühishümnasiumi esifassaadil SÜG100 tähistamiseks.
- Ehitame suure külakiige Raie-kivi säärele.
- Ida-Niidu avaliku mänguväljaku renoveerimine ja kaasajastamine.
- Kogukonna kohtumispaik: Edukohvik kõigile.
- Korvpalliväljakute korrastamise 2. etapp.
- Kostümeeritud suurkujud linnapilti.
- Kuressaarde betoonist skate-pargi rajamine.
- Noortele suunatud tervislike suvelaagrite korraldus.
- Pingpongilaud 24/365 Kuressaares.

- Rannavolle siseväljak koos laste mängumaaga.
- Suured kuurorditoolid Kuressaares.

Millised neist ideedest teoks saavad, on linlaste otsustada. Linnakodanike hääletus algab 5. novembril ja kestab 18. novembrini. Hääletada saab elektrooniliselt portaalis volis.ee kasutades ID-kaarti või mobiil-ID. Samuti saab hääletada Saaremaa vallavalitsuse infolauas (Lossi 1, Kuressaare) isikut tõendava dokumendi alusel.

Hääletusel saavad osaleda vähemalt 16-aastased Kuressaare linna kodanikud, kellel igaühel on hääletamisel osalemiseks vajalik hääletamisala kahe erineva ettepaneku poolt.

Hääletuse tulemusel tekib 50 000 euro sisse mahtuvate ettepanekute paremusjärjestus, mille kinnitab Saaremaa vallavalitsus.

Vaata lisaks: www.saaremaa.ee/kaasav-eelarve.

Helkuriga sõbraks!

Saaremaa spordiliit, politsei- ja piirivalveamet ning Saaremaa vallavalitsus kutsuvad teid osalema 26. novembril kell 18 Kuressaare linnas, mujal Saaremaa erinevates piirkondades ja Muhus toimuvale üle-eestilisele helkurkõnni üritusele "Helkuriga sõbraks", mis on lisatud ka "Liikudes tervemaks" sarja. Tegemist on vabatahtlike ja kogukonda kaasava üritusega, kuhu on oodatud osalema oma piirkonna inimesed, kes soovivad näidata eeskujut, panustada turvalisusse ja suurendada nn tontide (helkurita jalakäijate) teadlikkust helkuri vajalikkusest. Helkurkõnd stardib Eesti eri paigus ühel ja samal kuupäeval ning kellajal. Täpsem info erinevate piirkondade ja marsruutide kohta ilmub 15. novembri lehes.

Saaremaa kandidid

Homme on hingedepäev, mil kalmudel süüdatakse küünlaid. Kas saarlased hoolitsevad ka muidu oma lähedaste haudade eest hästi?

Alfred Prass, Metsküla kalmistuvaht

Osa haudu on väga hästi korrastatud, osa eest hoolitsetakse pisut halvemini ja osa hauaplats on ka unustusse vajunud. Nii nagu igas surnuaias. Mõnel platsil on alles vaid rist, paljudel pole sedagi, kui ristid on olnud puust. Nendelt kalmudelt muru niitmine on jäänud surnuaiavahi tööks.

Kalmude unarusse jätmise üks põhjus vähemalt Metsküla puhul on ka see, et siitkandist läks üsna palju rahvast 1944. aastal paatidega Rootsi.

Ehkki nüüd pakutakse ka Saaremaal hauaplatside hooldusteenust, pole see väga levinud, pigem lepitakse kalmude korrastamise kokku lähemal elavate sugulaste-tuttavatega. On arusaadav, kui mandrilt käiakse lähedaste kalmudel kord-paar aastas, kuid hauaplats vajab sagedasemat hoolt, sügisel ka lehtede riisumist.

Karja kihelkonna kalmistu – meil on neid neli, lisaks Karja vana kalmistu, kuhu enam poolsada aastat pole kedagi maetud, on hästi varustatud kõige korrashoiuks vajalikuga, liivahunnikud on kalmistu väravas ja tööriistakuuris on rehad, labidad, kärud.

Hingedepäevaks, enne talve tulekut püütakse kalmud korda teha ja katta kuuseokstega. Kes sel päeval kalmistul küünalt ei süüta, püüab seda teha koduõues või -aknal. Hingedepäeva tähistamine on siiski uus komme, pigem on pandud kalmudel küünlaid põlema lahkunute sünni- ja surma-aastapäevadel ning eelkõige muidugi jõulude ajal ja vana-aastaõhtul. Uuemal ajal on küünaltele lisandunud ka päikesepatareil põlevad elektrilaternad, mis süttivad igal õhtul uuesti.

Elmi Epro, Abruca kalmistuvaht

Abruca kalmistu on turismiobjekt, kuna asub matkatee ääres ja suviti käib seal palju rahvast, seepärast peab ta alati korras olema ega tohi olla ühtki mahajäetud hauda. Kõik, kes sellel kivisel ja tuulisel maalapil on elanud ja tööd teinud, väärivad, et nende haud oleks korrastatud.

Kalmistul on ligi 60 hauaplatsi, aga hooldajaid on vaid kuuel, ülejäänud on kalmistuvahi kohustus. Seda ei saa pahaks panna, sest kaugemal elavatel sugulastel on Abrucale pääsemine problemaatiline ning mitmetel polegi enam siin maailmas ühtegi lähedast.

Olen kalmuaeda hooldanud 25 aastat, enne mind tegi seda väga tubli Marta Alari. Siin on võimsad elupuud, mis küünivad põliskaskede latvadeni ja ka ümbermõõt on soliidne, ning kolmemeetrised pukspuud. Mandril nad nii kõrgeks ei kasva, kuna on külmaõrnad. Olen nende aastate jooksul istutanud koos hekkidega sadakond pukspuud, mille Marta pojapoeg Kalev Alari on oma aednikukäega ilusaks loiganud.

Abruca kalmuaed on aastaringelt roheline oas, kõige ilusam paik saarel. Igal kevadel ostan 70–80 võõrasema ja kui need on ära õitsenud, siis samapalju begooniaid. Väga tänuväärne lilled on lumeroosid oma igihaljaste lõhiste lehtedega. Soodsa talve korral hakkavad nad juba veebruaris õitsema ja õitsevad mitu kuud. Toredad ja ilmastikukindlad on hostad, mille valgehelised vormid on nagu valgusallikad.

Kirjanik Ülo Tuulik on öelnud: "Kui tahad Abruca inimestega kokku saada, mine kalmuaeda."

Muudatused sõiduplaanides

Alates 19. novembrist muutuvad linnaliini nr 2 ja maanaliinide nr 3214 ja 3306 sõiduplaanid.

Marsruudil Keskväljak–Lennujaam–Merevärava–Kesklinn–Sikassaare–Kiviraie–Smuuli–Nooruse–Kesklinn sõitvale bussiliinile nr 2 lisandub Laheküla peatus. Buss hakkab läbi sõitma Kellamäe suvilarajoonist (uus marsruut Suuresilla peatusest lahtede vahelist teed mööda kuni Laheküla teeni, suvilarajooni on lisatud uus peatus LAHEKÜLA, seejärel peatused Kiviraie–Kellamäe–Kellamäe ringi–Suuresilla). Peatuse lisamine on tingitud sellest, et suvilarajooni on aastaringselt elama jäänud palju peresid, kes seda peatust vajavad.

Hommikuti väljub buss endiselt Keskväljaku peatusest kell 6.45 ja 7.55, kolmas väljumine on kell 8.55. Kell 11.30 buss enam Kesklinna peatusest ei välju, vaid väljub selle asemel kell 14.40 ja 15.40. Tunnise intervalliga graafik lihtsustab reisijatel graafiku jälgimist ja bussi kasutamist.

Kesklinna peatusest väljub buss alates 4. väljumisest: kl 12.40, 13.40, 14.40, 15.40, 16.40, 17.40, 18.40 ja 19.50. Tooma peatusest väljub buss: kl 12.55, 13.55, 14.55, 15.55, 16.55, 17.55, 18.55 ja 20.05.

Väljumised Keskväljakult Lennujaama suunal ei muutu.

Liini nr 3214 Kuressaare–Aste–Hakjala–Kaisvere–Aste–Kuressaare graafik muutub läbiviidud veebiküsitluse tagasiside alusel 20 minutit hilisemaks. 19. novembrist jõuab buss hommikuti Kuressaarde kella 7.15 asemel kell 7.35.

Nädalavahetusel sõitev uus liin nr 3306 Kuressaare–Upa–Kaarma–Haamse–Aste–Kuressaare jõuab Kuressaarde praegu kehtiva graafiku järgi kell 8.50. Et seda saaksid kasutada ka kella 8-ks tööle sõitvad inimesed, hakkab buss 19. novembrist sõitma tund aega varem, jõudes Kuressaarde kell 7.40.

Sõiduplaanidega on võimalik tutvuda valla kodulehel: www.saaremaavald.ee/transport.

11. NOVEMBRIL KELL 12.00 KURESSAARE KULTUURIKESKUSES

SAAREMAA
AASTA ISA
VÄLJAKUULUTAMINE
ISADEPÄEVA
KONTSERT

NAISKOORID PIRET JA KARITA
KEVADUMINA VÕITJAD
KURESSAARE MUUSIKAKOOLI NOORED
ÜLLATUSESINEJAI

ÜRETUS ON TASUTA

KTG TÄIENDÕPPEOSAKONNA
KOGEMUSKOOLITUS
Garnisoni 16, Kuressaare

Hooaja teine loeng sarjast **MAAILMA KULTUURID**
toimub esmaspäeval, 5. novembril kell 18

Teema: **ELUST KREEKAS**, Natalie Manioti
Info ja eelregistreerimine tel 45 55051
sekretar@ktg.edu.ee; www.ktg.edu.ee. **Kõik huvilised oodatud!**

KURESSAARE PÄEVAKESKUSES

Neljapäeval, 1. novembril kl 12 juhataja ümarlaud. Küsimustele vastab Kuressaare Hoolekande juhataja Ene Vahter.

Neljapäeval, 1. novembril kl 13 hingedepäeva palvust loeb Tiina Ool.

Teisipäeval, 6. novembril kl 13 päevakeskuse fotoringi liikmete fotonäituse pidulik avamine.

Reedel, 9. novembril kl 13.30 laulame koos Mariniga tuntud laule.

Kolmapäeval, 14. novembril kl 13 lauluvõistlus "Eesti heliloojad ja nende muusika – Aarne Oit". Korraldab Elja Parbus iga kuu 2. kolmapäeval.

Reedel, 16. novembril kl 13 filmipärastlõuna.

Teisipäeval, 20. novembril kl 13 räägime helkurist, turvalisusest ja ohutust liiklemisest.

Külas on Kuressaare politseijaoskonna ametnikud.

Kolmapäeval, 21. novembril kl 13 esineb väärivate kollektiiv Ehvair Orissaarest.

Reedel, 23. novembril kl 13.30 laulame koos Mariniga tuntud laule.

Esmaspäeval, 26. novembril kl 13 eakate ühine helkurkond "Helkuriga sõbraks" Kuressaare politseimaja juurest. Eelnev registreerimine (Janne juures või tel 51 45 072) kuni 20.11.

Teisipäeval, 27. novembril kl 13.30 luulepärastlõuna (iga kuu viimasel teisipäeval). Võta kaasa oma lemmikluuletus ja loe seda ka teistele.

Neljapäeval, 29. novembril kl 13 juhataja ümarlaud. Küsimustele vastab Kuressaare Hoolekande juhataja Ene Vahter.

Sügiskuul esitlevad oma fotokunsti päevakeskuse fotoringi liikmed Tõnu Otstaveli juhendamisel.

Päevakeskuses tegutsevad järgmised ringid: **sasku, fotoring, mälumäng, kunstiring, siidimaal, gobelään, viltimine, kangastelgedel kudumine, käsitööring, lauluring, tervisevõimlemine, jooga, köhutants, line-tants, inglise keel.**

Ringide kohta saab lisainfot küsida tel 51 45 072 (sotsiaaltöötaja Janne Mets).

Päevakeskusesse on oodatud kõik Saare maakonna elanikud!

KURESSAARE PÄEVAKESKUSE SAUN

Saun naistele	E kl 9–16.30	N kl 9–16.30
Saun meestele	T kl 9–16.30	R kl 9–16.30
Peresaun	K kl 9–16.30	

TOITLUSTAMINE

Kuressaare päevakeskuses saab lõunatada ja maitsvaid koduseid roogasid kaasa osta igal tööpäeval kl 11.30–15.

Muude pakutavate teenuste ja hinnakirjaga saab tutvuda Kuressaare Hoolekande veebilehel.

Rahva Raamatu RALLI

1.–12. november

Kogused on piiratud:
pakkumised kehtivad,
kuni kaupa jätkub!

SAJAD
RAAMATUD
KUNI
-90%

 Rahva Raamat

www.rahvaraamat.ee